Skolinspektionen

u.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till:
u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Beslut

Datum 2026-10-28
Dnr SI 2026:7738

Yttrande över betänkande Förutsättningar för en likvärdig och språkutvecklande förskola (SOU 2026:37)

Regeringskansliets diarienummer: U2026/01238

Skolinspektionens inledande synpunkter

Skolinspektionen konstaterar att förskolans uppdrag är omfattande och utöver undervisningsuppdraget finns det kompensatoriska uppdraget för att främja alla barns möjligheter till utveckling och lärande. En förskola av hög kvalitet lägger grunden för barnets framtida lärande och kan bidra till högre resultat i skolan, i synnerhet för barn med sämre socioekonomisk bakgrund.

Flera förslag i betänkandet bygger på att de som arbetar inom förskolan har rätt kompetens för uppgiften. Nationell statistik indikerar att personalens utbildningsnivå är lägre på förskolor där andelen barn med utländsk bakgrund är stor. Eftersom förskolans pedagogiska kvalitet är beroende av personalens utbildnings- och kompetensnivå betyder det att det finns risk att undervisningens kvalitet påverkas negativt. Det finns även en risk att förskolan inte förmår leva upp till sitt kompensatoriska uppdrag. Skolinspektionen bedömer att personalens utbildnings- och kompetensnivå är viktig för att förslagen ska få gott genomslag.

Nedan följer synpunkter på de förslag som myndigheten särskilt ser skäl att yttra sig över. Myndigheten avstår från att lämna synpunkter på övriga förslag.

6.6.3. Stärkt tillsyn utifrån ett likvärdighetsperspektiv

Utredningen bedömer att regeringen eller den myndighet bestämmer bör ta fram en skärpt tillsynsvägledning. Skolinspektionen konstaterar att myndigheten emellanåt ges uppdrag som gränsar till andra myndigheters ansvarsområden, t.ex. att ta fram olika typer av stödmaterial. Stöd till skolutveckling för att bidra till att förbättra huvudmännens förutsättningar att utveckla verksamheten ankommer på Statens skolverk.

För att undvika oklara roller och sammanblandning av myndigheternas uppdrag bör därför ett sådant uppdrag ges till Skolverket där Skolinspektionen kan bistå med expertkunskap vid uppdragets genomförande.

7.4.1 Högsta antal barn i en barngrupp i förskolan ska regleras

Skolinspektionen tillstyrker förslaget, men vill framhålla att det i den fortsatta beredningen bör ges tydliga exempel på vad som ska utgöra synnerliga skäl för undantag från gruppstorlekarna.

Skolinspektionen bedömer att förslaget om ett tak för barngruppernas storlek kan underlätta granskning av utbildningen i förskolan. Myndigheten bedömer också att förslaget är positivt ur ett barnperspektiv och kan bidra till högre kvalitet i utbildningen.

7.5.1 En miniminivå av antal personal per barn ska införas

Skolinspektionen tillstyrker förslaget, men vill framhålla att det i den fortsatta beredningen bör ges tydliga exempel på vad som ska utgöra synnerliga skäl för undantag från bestämmelsen.

Skolinspektionen bedömer att förslaget om personaltäthet kan underlätta granskning av utbildningen i förskolan. Skolinspektionen bedömer att förslaget är positivt ur ett barnperspektiv och kan bidra till högre kvalitet i utbildningen.

8.9.3 Huvudmannen ska ansvara för att personal som arbetar i barngrupp har tillräckliga språkkunskaper i svenska

Skolinspektionen bedömer att begreppet ”arbeta för” är alltför vagt och inte tillräckligt tydligt för att myndigheten ska kunna fastställa eventuella brister inom ramen för tillsyn.

Utredningen exemplifierar i och för sig vilka insatser ”arbeta för” kan innebära t.ex. språkstödjande kompetensutveckling, tillgång till kurser i svenska eller språkhandledning anpassad till förskolans verksamhet. Det kan också innefatta organisatoriska lösningar som möjliggör språkstudier, exempelvis schemaläggning som underlättar deltagande i utbildningsinsatser när verksamheten medger detta.

Enligt myndighetens uppfattning skulle en huvudman kunna ha relativt begränsade insatser men ändå hävda att de ”arbetar för” att nå målet om tillräckliga språkkunskaper. Det kan alltså ifrågasättas om bestämmelsen så

som den nu är utformad då är ändamålsenlig för att uppnå syftet med bestämmelsen.

9.4.3 Särskilt om förskolan

Skolinspektionen noterar att lydelsen om ”särskild vikt” enligt utredningen syftar till att markera att språkutvecklingen i svenska utgör en grund för utbildningen i förskolan och att förskolan därför ska lägga särskild vikt vid att alla barn ges förutsättningar att utveckla sin svenska.

Skolinspektionen bedömer dock att det bör tydliggöras med vad som avses med ”särskild vikt” och hur lydelsen förhåller sig till läroplanens skrivning att förskolan ska lägga ”stor vikt” vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska.

12.2.9 Skolverket ska ha övergripande ansvar för försöksverksamheten, men huvudmännen för de enskilda försöken

Skolinspektionen noterar att det i konsekvensavsnittet (s.394) framgår att regeringen bör ge antingen Skolverket eller Skolinspektionen i uppdrag att följa upp och utvärdera reformen.

Myndigheten vill framhålla att ett sådant uppdrag inte bör ges till Skolinspektionen utan att uppföljning och utvärdering enligt 26 kap. skollagen är uppgifter som ankommer på Statens skolverk.

12.3.2 Barns närvaro i förskolan bör följas upp och det närvarofrämjande arbetet utvecklas

Skolinspektionen är positiv till att stärka möjligheten till att följa upp närvaron i förskolan.

Myndigheten kan konstatera att en utredning relativt nyligen har föreslagit införande av ett nationellt frånvaroregister på individnivå i betänkandet Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro (SOU 2025:108).

Myndigheten ställde sig positiv till det förslaget och påpekade att ett sådant register skulle kunna vara till nytta i myndighetens verksamhet förutsatt att uppgifterna i registret är av hög kvalitet.

13.3 Undantag från kravet på obligatorisk språkbedömning

För att underlätta tillämpning av bestämmelsen bör det tydliggöras vilka situationer som avses i punkt 2 i undantaget från kravet på obligatorisk språkbedömning.

13.4 Barn som behöver det ska ha rätt till språkutvecklande stöd i förskolan

Skolinspektionen bedömer att det kan bli svårt att avgöra vilken omfattning av språkutvecklande stöd som barnet har rätt till. Barnets behov styr enligt förslaget omfattningen av de språkstärkande insatserna.

Skolinspektionen bedömer att myndigheten kommer att ha begränsade möjligheter att inom tillsyn pröva om huvudmannen har fullgjort sin skyldighet enligt kravet i lagstiftningen när det gäller omfattningen av stödet. Så som bestämmelsen nu är utformad kommer Skolinspektionen sannolikt endast att kunna granska bestämmelsen inom ramen för myndighetens kvalitetsgranskning.

I ärendets slutliga handläggning har följande personer deltagit: Klara Cederlund, chefsjurist, Torun Rudin, stabschef.

2026-10-28

X Marie Axelsson

Generaldirektör
Signerat av: Marie Axelsson

2026-10-28

X Jacob Johansson

Föredragande, utredare
Signerat av: Jacob Johansson